

## I КОНГРЕС СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ "СОЦІОЛОГІЯ В СИТУАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ"

15–17 жовтня 2009 р. у м. Харкові на базі Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна відбувся I Конгрес Соціологічної асоціації України "Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей". На участь у Конгресі було подано понад 530 заявок від провідних фахівців-соціологів, аспірантів, студентів, представників інших галузей гуманітарного знання з України, Росії, Білорусії, Казахстану, Киргизії, Литви, Вірменії, Молдови, Польщі, Німеччини, США, Великої Британії, Китаю, Індії, Греції, Португалії та інших країн. Безпосередню участь у Конгресі взяли близько 600 осіб. Українські учасники представляли практично всі соціологічні центри нашої країни, зокрема освітні та дослідницькі установи Харкова, Києва, Дніпропетровська, Донецька, Одеси, Луганська, Запоріжжя, Луцька, Львова, Кривого Рогу, Ужгорода, Умані, Мелітополя, Сум, Дніпродзержинська, Сімферополя, Івано-Франківська та інших міст.

На адресу Конгресу були отримані привітання від Президента України **Віктора Ющенка**, Прем'єр-міністра України **Юлії Тимошенко**, від Міністерства освіти та науки України та Національної академії наук України. З привітаннями до учасників Конгресу виступили: **Бакіров Віль Савбанович** – Президент Соціологічної асоціації України, ректор Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, член-кореспондент НАН України, доктор соціологічних наук, професор, голова оргкомітету Конгресу; **Белова Людмила Олександрівна** – доктор соціологічних наук, професор, заступник голови Харківської обласної державної адміністрації; **Михальченко Микола Іванович** – голова Колегії експертів при Кабінеті Міністрів України, перший віце-президент Асоціації політичних наук України, Президент Академії політичних наук України, член-кореспондент НАН України; **Жан Марі Фрітц** – віце-президент Міжнародної соціологічної асоціації (МСА), офіційний представник МСА в ООН, професор університету Цинцинаті (США); **Крістіан Герпфер** – доктор політичних наук, професор відділення політики та міжнародних відносин Королівського коледжу Університету Абердіну (Велика Британія); **Вишневський Юрій Рудольфович** – віце-президент Російського товариства соціологів, доктор філософських наук, професор; **Ротман Давид Генріхович** – заступник голови Білоруського соціологічного товариства, доктор соціологічних наук, професор; **Едік Кюрегян** – віце-президент Вірменської соціологічної асоціації; **Віктор Мокану** – Президент Соціологічної асоціації Молдови, доктор соціології, професор; **Ісаєв Кусейн Ісайович** – Президент Товариства соціологів Киргизії, доктор соціологічних наук, професор; **Толстоухов Анатолій Володимирович** – Президент Інституту стратегічної політики, Президент Центру практичної філософії, член-кореспондент АПН України, доктор філософських наук, професор, народний депутат України.

Великою подією стала участь у Конгресі метра сучасної соціологічної науки, фундатора вітчизняної соціології, доктора філософських наук, професора **Володимира Олександровича Ядова**. За великі досягнення у галузі соціологічної науки та освіти та у зв'язку з 80-річним ювілеєм рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна йому присуджено звання почесного доктора Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна і вручено докторську мантию та університетську медаль.

У центрі уваги учасників Конгресу були питання, пов'язані з окресленням горизонтів соціологічного пізнання мінливої соціальної реальності в її глобальному, регіональному, національному, груповому та особистісному вимірах; з аналізом стану сучасного суспільства з точки зору його інституційного дизайну, соціокультурних практик, структур та акторів в ситуації різноманітних соціальних невизначеностей; з визначенням ролі соціології в сучасному науковому дискурсі, поля її наукових проблем тощо. Усі ці та багато інших питань було обговорено на пленарних та секційних засіданнях Конгресу, а також у межах засідань "круглих столів".

Так, на першому та другому пленарних засіданнях Конгресу було обговорено доповіді: **"Що ми як соціологи можемо сьогодні сказати суспільству?"**, з якою виступив **Володимир Олександрович Ядов** – доктор філософських наук, професор Державного університету – "Вища школа економіки", керівник Центру дослідження соціальних трансформацій Інституту соціології РАН, декан факультету соціології Державного університету гуманітарних наук (м. Москва, Росія); **"Соціальні виклики політичній незалежності"** (**Ворона Валерій Михайлович** – академік НАН України, доктор економічних наук, професор, директор Інституту соціології НАН України); **"Соціальні структури та політичні орієнтації регіонів України"** (**Хмелько Валерій Євгенович** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології Національного університету "Києво-Могилянська академія", Президент Київського міжнародного інституту соціології); **"Жінки, мир та безпека: національні плани, міжнародні інтереси, соціологічні можливості"** (**Жан Марі Фрітц** – офіційний представник Міжнародної соціологічної асоціації в ООН, віце-президент Міжнародної соціологічної асоціації, професор університету Цинцинаті (США)); **"Інтерпретація та репрезентація соціальної реальності: роль соціології"** (**Бакіров Віль Савбанович** – член-кореспондент НАН України, доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна); **"Цивілізаційний контекст розвитку європейських посткомуністичних суспільств"** (**Шкаратан Овсій Ірмович** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічних систем та соціальної політики Державного університету – "Вища школа економіки", головний редактор журналу "Мир России" (м. Москва, Росія)); **"Етносоціологія у черзі за визнанням: перед порогом, на порозі, поза ним..."** (**Євтух Володимир Борисович** – доктор історичних наук, професор, директор Інституту соціології, психології та управління Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ)); **"Методологія дослідження сучасних соціальних феноменів"**

(*Головаха Євген Іванович* – доктор філософських наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту соціології НАН України); *"Стратегіми соціологічних досліджень в Україні: спроба прогностичного аналізу"* (*Андрущенко Віктор Петрович* – член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, ректор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, голова експертної ради ВАК України з філософії, політології та соціології); *"Кольорові революції: чи є патерн?"* (*Уайт Стефан* – професор політичних наук факультету політичних наук Університету Глазго, головний редактор журналу "Journal of Communist Studies and Transition Politics" (Глазго, Велика Британія)); *"Глобальні детермінанти низької народжуваності"* (*Вишневський Анатолій Григорович* – академік Російської академії природничих наук, доктор економічних наук, професор, директор Інституту демографії Державного університету – "Вища школа економіки"); *"Україна в Європейському соціальному дослідженні: досвід роботи у трьох хвилях"* (*Горбачик Андрій Петрович* – декан факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка); *"Культура як людська гідність: нові перспективи культурної соціології"* (*Корпоровіч Лешек* – доктор соціології, професор Ягеллонського університету (м. Краків, Польща)); *"Ускладнення невизначеності соціології в добу глобалізації"* (*Черниш Наталія Йосипівна* – доктор соціологічних наук, професор, завідувачка кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету імені Івана Франка).

16 жовтня Конгрес продовжив свою роботу на засіданнях 21 секції та численних "круглих столів", серед яких особливий інтерес учасників викликав "круглий стіл" "Незалежність соціології: міф чи реальність", який був організований за підтримки Міжнародного фонду "Відродження" та зібрав фахівців таких країн, як Україна, Росія, Білорусь, США, Велика Британія та ін. Серед головних питань, що обговорювались в межах цього "круглого столу", були такі: чи можлива незалежна соціологія, якщо так, то які її критерії?; соціологія в політичних процесах: інструмент? спостерігач? гравець?; соціологія та мас-медіа: ризики взаємодії.

На Конгресі працювали такі секції:

**"МЕТОДОЛОГІЧНА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ"**  
(керівники: Яковенко Юрій Іванович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри галузевої соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Головаха Євген Іванович – доктор філософських наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту соціології НАН України (м. Київ));

**"СОЦІОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЇ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ ЗНАННЯ"**  
(керівники: Городяненко Віктор Георгійович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри соціології Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, віце-президент Соціологічної асоціації України; Демічева Алла Валеріївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара);

"СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ СЬОГОДНІ: ТЕНДЕНЦІЇ, ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ" (керівники: Танчер Віктор Володимирович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології та психології Київського національного університету культури і мистецтв; Судаков Володимир Іванович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри історії і теорії соціології факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Култаєва Марія Дмитрівна – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди);

"МЕТОДИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ" (керівники: Горбачик Андрій Петрович – кандидат фізико-математичних наук, доцент, декан факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Кізілов Олександр Іванович – кандидат соціологічних наук, доцент, завідувач кафедри методів соціологічних досліджень Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна);

"ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ: РИЗИКИ НАУКОВИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ" (керівники: Євтух Володимир Борисович – доктор історичних наук, професор, директор Інституту соціології, психології та управління Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ); Оніщук Віталій Михайлович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Інституту соціальних наук Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Арбеніна Віра Леонідівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна);

"ДЕМОГРАФІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ" (керівники: Прибиткова Ірина Михайлівна – доктор економічних наук, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України (м. Київ); Вишневський Анатолій Григорович – доктор економічних наук, директор Інституту демографії Державного університету – "Вища школа економіки" (м. Москва);

"КУЛЬТУРА І СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: ДИНАМІКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ ТА СМИСЛІВ" (керівники: Костенко Наталія Вікторівна – доктор соціологічних наук, завідувачка відділу соціології культури та масової комунікації Інституту соціології НАН України; Ручка Анатолій Олександрович – доктор соціологічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу соціології культури і масової комунікації Інституту соціології НАН України; Лисиця Надія Михайлівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету);

"РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ" (керівник: Кондратик Леонід Йосипович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології, директор Інституту соціальних наук Волинського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк));

"СОЦІАЛЬНИЙ ПОРЯДОК І СОЦІАЛЬНІ ВІДХИЛЕННЯ" (керівники: Рущенко Ігор Петрович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Харківського національного університету внутрішніх справ; Поклад Василь Іванович – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри кримінології, конфліктології та соціології Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка; Свеженцева Юлія Олександрівна – кандидат соціологічних наук, доцент, начальник науково-дослідної лабораторії кадрового, соціологічного та психологічного забезпечення ОВС Харківського національного університету внутрішніх справ);

"СОЦІОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: СОЦІАЛЬНІ МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ" (керівники: Бурега Валерій Васильович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології управління, проректор Донецького державного університету управління; Нагорний Борис Григорович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ); Хижняк Лариса Михайлівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна);

"СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІОІНЖЕНЕРНОГО ПІДХОДУ В СОЦІОЛОГІЇ" (керівники: Подшивалкіна Валентина Іванівна – доктор соціологічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної та соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова; Каменська Тетяна Григорівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова);

"ІЄРАРХІЇ ТА СПІЛЬНОТИ: ХАРАКТЕР ПРИСУТНОСТІ ТА ПРИЙОМИ РОЗПІЗНАВАННЯ" (керівники: Оксамитна Світлана Миколаївна – кандидат соціологічних наук, декан факультету соціальних наук Національного університету "Кієво-Могилянська академія"; Коваліско Наталія Володимирівна – кандидат соціологічних наук, доцент, старший науковий співробітник кафедри соціології Львівського національного університету імені Івана Франка; Бабенко Світлана Сергіївна – кандидат соціологічних наук, доцент, докторант кафедри соціальних структур та соціальних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка);

"ЦИВІЛІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ: СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ" (керівники: Цимбалюк Наталія Миколаївна – доктор соціологічних наук, професор кафедри соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Троєльнікова Людмила Олексіївна – доктор мистецтвознавства, доцент, завідувачка сектору Українського центру культурних досліджень Міністерства культури і туризму України);

"СОЦІОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ" (керівники:

Бакіров Віль Савбанович – член-кореспондент НАН України, доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Президент Соціологічної асоціації України; Астахова Валентина Ларіонівна – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія");

"ДУХОВНИЙ СВІТ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: НАЦІОНАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ТА ГЛОБАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ" (керівники: Сокурянська Людмила Георгіївна – доктор соціологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, віце-президент Соціологічної асоціації України; Злобіна Олена Геннадіївна – доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник, завідувачка відділу Інституту соціології НАН України);

"РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА" (керівники: Кононов Ілля Федорович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та соціології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка; Саппа Микола Миколайович – доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології Харківського національного університету внутрішніх справ; Хобта Світлана Вікторівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та соціології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка);

"НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ" (керівники: Куценко Ольга Дмитрівна – доктор соціологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальних структур і соціальних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, віце-президент Соціологічної асоціації України; Полторак Володимир Абрамович – доктор філософських наук, професор, директор Центру соціологічних і політичних досліджень та технологій "СОЦІОПОЛІС", професор Дніпропетровського університету економіки та права); Литовченко Артем Дмитрович – кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри політичної соціології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна);

"ПОВСЯКДЕННІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІОЛОГІЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ" (керівники: Ковальова Іделаїда Дмитрівна – кандидат філософських наук, професор кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; Даниленко Оксана Якимівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; Демків Олег Богданович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету імені Івана Франка);

"ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ: АНТРОПОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ" (керівники: Філіппова Ольга Аркадіївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна; Сорока Юлія Георгіївна – кандидат соціологічних наук, доцент, докторант кафедри соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; Сара Філіпс – професор Університету Індіана (США));

"ЕКОНОМІЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ" (керівники: Гриценко Андрій Андрійович – член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор, заступник директора ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (м. Київ); Балакірева Ольга Миколаївна – кандидат соціологічних наук, завідувачка відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (м. Київ); Чернецький Юрій Олександрович – доктор соціологічних наук, заступник директора Науково-дослідного інституту соціально-гуманітарних досліджень Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна);

"СОЦІОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА" (керівники: Ніколаєвський Валерій Миколайович – кандидат філософських наук, завідувач, професор кафедри соціології управління та соціальної роботи, декан соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; Скідін Олег Леонідович – доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Класичного приватного університету (м. Запоріжжя); Косуля Ірина Юріївна – кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри соціології управління та соціальної роботи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна).

На заключному пленарному засіданні Конгресу в обговоренні основних підсумків його роботи взяли участь керівники всіх секцій та модератори "круглих столів", які підкреслили надзвичайно високий теоретичний рівень представлених на секціях та "круглих столах" доповідей та виступів, конструктивний характер їх обговорення; зазначили плідність участі в роботі Конгресу не тільки фахівців-соціологів, але й представників таких галузей наукового знання, як економіка, психологія, історія, філософія, філологія, мистецтвознавство, інформатика тощо. У виступах керівників багатьох секцій була висловлена занепокоєність долею соціології як вузівської навчальної дисципліни у контексті рішення Міністерства освіти та науки України щодо обов'язкових для вищих навчальних закладів дисциплін гуманітарного циклу.

У резолюції Конгресу, текст якої буде найближчим часом представлений на сайті САУ, окрім зазначених вище питань, акцентується увага на проблемах розвитку соціологічної теорії в Україні та світі в цілому; логіки та методології соціологічного дослідження; здійснення порівняльних досліджень; удосконалення соціологічної освіти тощо.

До Конгресу було опубліковано два збірники: «Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей : тези учасників I Конгресу Соціологічної асоціації України». – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009 . – 476 с. та «Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства». Вип. 15. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 650 с. Останнє видання є фаховим з соціології. В обох публікаціях представлені роботи з найрізноманітніших проблем історії та теорії соціології, її сучасного стану, методології соціологічних досліджень, а також з актуальних питань

економічного, політичного та соціокультурного розвитку сучасного суспільства.

У межах Конгресу була проведена презентація новітніх наукових видань (монографій, журналів, навчальних посібників) із соціології, опублікованих в Україні, Росії, Білорусі, США та інших країнах.

У резолюції Конгресу особливу увагу приділено питанням сучасного стану та перспективам розвитку соціологічної теорії та практики, ролі соціології у вирішенні актуальних проблем українського суспільства, професійної відповідальності соціологів за результати своїх досліджень, необхідності активізації зусиль соціологічної спільноти, спрямованих на впровадження обґрунтованих пропозицій і висновків у діяльність органів влади всіх рівнів.

***Оргкомітет I Конгресу  
Соціологічної асоціації України***